

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้ทุกประเทศ ต่างก็เร่งรัดพัฒนาประเทศเพื่อความเจริญรุ่งเรือง การที่ประเทศจะพัฒนาก้าวหน้า หรือการพัฒนาจะเป็นไปได้อย่างรวดเร็วมากนักย ึ่งเพียงใดนั้น ย่อมต้องอาศัยปัจจัยสำคัญหลายประการ การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง สำหรับสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและการแก้ไขปัญหา การพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ เพราะการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อ การพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้รู้จักคิดรู้จักทำ รู้จักแก้ไขปัญหา รู้จักใช้ ทรัพยากรวัตถุที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสิ้นเปลืองน้อยที่สุด การที่ประเทศ จะเจริญก้าวหน้าได้ จำเป็นต้องมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความคิด และความสามารถจำนวนมาก (สำนักนายกรัฐมนตรื, 2534)

การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ประเทศ ที่มีประชากรที่ได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องและทั่วถึง ก็จะสามารถประสบความสำเร็จใน ทุกด้านไม่ว่าในด้านเศรษฐกิจการเมือง สังคม และวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะการ พัฒนาประเทศต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ และกระบวนการที่สำคัญในการ พัฒนาคงก็คือ กระบวนการทางการศึกษานั้นเอง (สำนักงานคณะกรรมการการ ศึกษาแห่งชาติ, 2527) แต่การจัดการศึกษานั้นย่อมต้องอาศัยองค์ประกอบหลาย ๆ ประการ ที่สำคัญคือบุคคลที่สามารถทำหน้าที่เป็นผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการ พัฒนา การโดยรอบด้านขึ้นในตัวผู้เรียนได้ บุคคลนั้นคือ ครู (ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์, 2524)

การถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็กจะบรรลุผลตามเป้าหมายได้นั้น จะต้องอาศัย องค์ประกอบที่สำคัญคือ ผู้สอน และวิธีการดำเนินการสอน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้มีการ ส่งเสริมและปรับปรุงมาโดยตลอดในด้านการเรียนการสอนนั้น ครูเป็นบุคคลที่สำคัญ ที่สุดในการจัดวิธีการดำเนินการเรียนการสอน จึงควรพิจารณาตัวครูเป็นอันดับแรก ในการจัดระบบการศึกษา

ครูที่ดีหรือมีคุณภาพนั้นไม่ได้หมายความว่า จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางวิชาการเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถ หลายๆ ด้าน และองค์ประกอบอื่นๆ เช่น ทักษะการสอน ทักษะการติดต่ออาชีพครู เป็นต้น

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2514) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่จะเป็นครูที่ดีว่าครูนั้น จะต้องเป็นตัวอย่างได้ทั้งในด้านความรู้ วิธีการถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งท่าที และทัศนคติที่เหมาะสมกับการเป็นครู และทัศนคติของครูไม่ใช่จะมีผลต่อพฤติกรรมของครูในการทำการสอนเท่านั้น ยังมีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนด้วย

การที่บุคคลแต่ละคนจะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง บุคคลนั้นจะต้องมีทักษะความรู้ และมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพนั้นๆ สำหรับครูนั้นทัศนคติต่ออาชีพครูเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง เพราะถ้าครูผู้สอนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพตนแล้ว ย่อมจะทำให้ปฏิบัติงานของตนเองได้ดี และมีความสุข มีความสุขในการเป็นครู ในทางตรงกันข้ามถ้าหากว่าครูมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาชีพครูแล้ว ก็ย่อมไม่มีความพอใจในการที่จะประกอบอาชีพครู ซึ่งจะเป็อุปสรรคในการพัฒนาการศึกษาของประเทศอย่างยิ่ง บุคคลที่จะประกอบอาชีพครู และได้ชื่อว่าเป็นครูที่ดีมีคุณภาพนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูด้วยเป็นสำคัญ

ปัจจุบันนี้มีมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยต่างๆ ที่เปิดสอนวิชาเกี่ยวกับอาชีพครูมากมาย แต่ถ้าจะแบ่งบุคคลที่เข้ารับการศึกษาด้านนี้ น่าจะแบ่งได้ออกเป็น 2 กลุ่ม ด้วยกันคือ กลุ่มที่มีความต้องการที่จะเป็นครูเพราะมีใ้ใจรักในอาชีพนี้จริงๆ กับอีกกลุ่มก็คือ กลุ่มที่เข้ามาศึกษาเนื่องจากภาวะการบังคับซึ่งแน่นอนว่าบุคคลทั้งสองกลุ่มนี้จะมีทัศนคติต่ออาชีพครูที่แตกต่างกัน แล้วเมื่อได้เข้ามารับการศึกษาทางอาชีพครูนี้ ทั้งสองกลุ่มจะได้รับการถ่ายทอดความรู้ และการจัดประสบการณ์ที่ดีเกี่ยวกับอาชีพครู ซึ่งอาจจะช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่ออาชีพครูได้เพราะเชื่อกันว่าทัศนคติสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงกันได้ และการเรียนการสอนมีส่วนช่วยในการสร้างทัศนคติได้

จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ทักษะที่ดีต่ออาชีพครูเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อผู้ประกอบการอาชีพครู เพราะจะเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและมีความภูมิใจในอาชีพของตนเอง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทัศนคติต่ออาชีพครูของผู้ที่จะออกไปประกอบอาชีพครู และการเรียนการสอนระดับมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นแหล่งผลิตครูระดับปริญญาตรีซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนทัศนคติของครู การศึกษาเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการผลิตบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่ออาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่ออาชีพครู ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามตัวแปรด้านเพศ ชั้นปี สาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดู สภาพภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ความคาดหวังในอาชีพ ความใฝ่ฝันในอาชีพ ประเภทการสอบเข้าศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ และอันดับการเลือกในการสอบเข้าศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

1.3 สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ผู้วิจัยสามารถตั้งสมมติฐานในการวิจัยได้ดังนี้

1.3.1 นักศึกษาหญิงมีทัศนคติต่ออาชีพครูสูงกว่านักศึกษาชาย

1.3.2 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีทัศนคติต่ออาชีพครูสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3

1.3.3 นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา การมัธยมศึกษา ศิลปศึกษา และพลศึกษามีทัศนคติต่ออาชีพครูแตกต่างกัน

1.3.4 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีมาก มีทัศนคติต่ออาชีพครูสูงกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า

1.3.5 นักศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีทัศนคติต่ออาชีพครูสูงกว่านักศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด และแบบปล่อยปละละเลย

1.3.6 นักศึกษาที่มีบิดามารดามีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน มีทัศนคติต่ออาชีพครูแตกต่างกัน

1.3.7 นักศึกษาที่มีประเภทการสอบเข้าศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่ออาชีพครูแตกต่างกัน

1.3.8 นักศึกษาที่มีอันดับการเลือกในการสอบเข้าศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่ออาชีพครูแตกต่างกัน

1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1.4.1 ทัศนคติต่ออาชีพครู หมายถึง ผลรวมของการประเมินความเชื่อทั้งหลายที่นักศึกษามีต่ออาชีพครู

1.4.2 นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2538

1.4.3 ชั้นปี หมายถึง ชั้นปีที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ตามหลักสูตรการเรียนการสอน

1.4.4 สาขาวิชา หมายถึง สาขาวิชาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งได้แก่ สาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาการมัธยมศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา

1.4.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษา (Grade Point Average = G.P.A.) ตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์จนถึงปัจจุบัน ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ได้แบ่งระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออกเป็น 4 ระดับ คือ

ต่ำกว่า 2.00	หมายถึง	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
2.00-2.50	หมายถึง	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพอใช้
2.51-2.99	หมายถึง	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี
3.00 ขึ้นไป	หมายถึง	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีมาก

1.4.6 การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการที่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ปฏิบัติต่อนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษา อันเป็นเหตุให้สามารถให้รางวัลหรือ ลงโทษการกระทำต่างๆของนักศึกษาได้ ซึ่งวัดได้จากแบบวัดแบบแผนการอบรม เลี้ยงดูที่ (จิตรรา เฝ้าทรัพย์, 2520) สร้างขึ้น โดยสามารถแยกออกได้อย่าง ชัดเจนในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ใน 3 ลักษณะดังนี้คือ

1.4.6.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรม เลี้ยงดูที่นักศึกษารู้สึกว่าตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม บิดามารดา ผู้ปกครองมีความอดทน ไม่ตามใจจนเกินไปและไม่เข้มงวดกวดขันจนเกินไป รู้จัก สอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของนักศึกษา ให้ความร่วมมือตาม โอกาสอันเหมาะสม

1.4.6.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด หมายถึง การอบรมเลี้ยงดู ที่นักศึกษารู้สึกว่าบิดามารดาผู้ปกครองก้าวท้าวเรื่องส่วนตัวของตน ยับยั้งการ ก้าวร้าวและทำให้ตนเองรู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีความรู้สึกว่ ถูกบีบบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง นอกจากนี้ บิดามารดา ผู้ปกครองมักจะใช้คำพูดที่ทำให้ตนรู้สึกอาย

1.4.6.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรม เลี้ยงดูที่นักศึกษารู้สึกว่าถูกตามใจ นักศึกษารู้สึกว่าไม่ได้รับการเอาใจใส่หรือการ ให้คำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดา ผู้ปกครองเท่าที่ควร

1.4.7 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง สภาพทางครอบครัว ของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ดัชนีบ่งชี้ 3 ตัว คือ การศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือน ของบิดามารดา และแบ่งคะแนนสถานภาพเป็น 3 ระดับ (ดังรายละเอียดด้านใน)

คะแนน 1-9 หมายถึง สถานภาพต่ำ

คะแนน 10-19 หมายถึง สถานภาพปานกลาง

คะแนน 20-28 หมายถึง สถานภาพสูง

1.4.8 ความคาดหวังในอาชีพ หมายถึง อาชีพที่นักศึกษาหวังว่าจะ ประกอบอาชีพนั้น แล้วประสบความสำเร็จในชีวิต

1.4.9 ความไฝ่ฝันในอาชีพ หมายถึง อาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งที่นักศึกษา มีความไฝ่ฝืนอยากจะทำประกอบอาชีพนั้น

1.4.10 ประเภทการสอบเข้าศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ แบ่งออกเป็น

1.4.10.1 การสอบจากส่วนกลาง (Entrance)

1.4.10.2 การสอบจากรับโดยตรง (Quota)

1.4.11 อันดับการเลือกในการสอบเข้าศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ แบ่งออกเป็น

อันดับ 1

อันดับ 2

อันดับ 3

อันดับ 4 หรือ 5

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะทัศนคติต่ออาชีพครูของ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปีการศึกษา 2538 เท่านั้น

1.5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

1.5.2.1 ตัวแปรอิสระ คือ

เพศ ชั้นปี สาขาวิชา การอบรมเลี้ยงดู ความไฝ่ฝันในอาชีพ ความคาดหวังในอาชีพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ประเภทการสอบเข้าศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ อันดับการเลือกในการสอบเข้า คณะศึกษาศาสตร์

1.5.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติต่ออาชีพครู

1.6 ขีดตกลงเบื้องต้น

1.6.1 ในการตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ ผู้ตอบด้วยความจริงใจ

1.6.2 ช่วงเวลาและสถานที่ในการตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อ ข้อมูลและเนื้อหาที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถาม

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1.7.1 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการวางแผนนโยบาย ตลอดจนแนวทางในการจัดระบบการศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.7.2 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู ให้กับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.7.3 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ช่วยในการแก้ไขปรับปรุงให้นักศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูเพิ่มมากขึ้น